

Nr 7

Utlåtande i anledning av motioner om ett värdefast statligt obligationslån.

I de likalydande motionerna I: 825 av herrar *Stefanson* och *Eric Peterson* och II: 957 av herr *Löfgren m. fl.* hemställes att riksdagen skall uppdra åt riksgäldsfullmäktige att emittera ett värdesäkert lån i små valörer för att därigenom erfarenhet skall vinnas om denna låneform.

Motionerna

I motionerna åberopas värdesäkringskommittén, som i sitt år 1964 avlämnade betänkande diskuterade en försöksverksamhet med begränsat överlåtbara statliga sparobligationer med indexklausul. Erfarenheter från Finland uppges visa att indexlån utövat stor dragningskraft på allmänheten. Vidare hänvisas till att indexbindningar förekommer även på den svenska kreditmarknaden i fråga om statliga lån till studerande och till bostadsbyggandet. Motionärerna finner det sannolikt att allmänhetens inflationsförväntningar är tillräckligt stora för att skapa en inte obetydlig efterfrågan på värdesäkra statsobligationer i låga valörer. Genom en värdesäker placeringsform skulle även sparbenägenheten hos enskilda personer kunna stimuleras.

Uppgifter i anslutning till motionerna

I utlåtande år 1969 (nr 5) över motioner i samma ämne meddelade utskottet en sammanfattning av värdesäkringskommitténs förslag (SOU 1964: 1 och 2) och remissyttranden över detta. Vidare lämnades vissa uppgifter om reglerna för återbetalning av studiemedel och för den statliga långivningen till bostadsbyggande. Utskottet får här hänvisa till den nu nämnda redogörelsen.

Tidigare behandling av frågan

Frågan om värdesäkra obligationslån har sedan 1966 årligen behandlats av riksdagen, som därvid avslagit de framställda motionsyrkandena. Åren 1966—1968 förelåg yrkanden i ämnet i gemensamma partimotioner från *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 8 saml. Nr 7*

centerpartiet och folkpartiet. 1966 begärdes en teknisk utredning, medan 1967 och 1968 föreslogs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om utgivning av ett värdefast statligt obligationslån i mindre valörer. Vid den remissbehandling av motionerna som förekom år 1967 uttalade bankofullmäktige att det borde ankomma på riksgäldsfullmäktige att avgöra vilka lånetyper som erbjöd de lämpligaste formerna för småsparare. Riksgäldsfullmäktige ansåg att frågan då knappast kunde anses ha särskild aktualitet. Bankoutsrottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till dessa yttranden (utl. nr 32). År 1968 intog utskottet samma ståndpunkt (utl. nr 43). Utskottets borgerliga ledamöter reserverade sig båda åren till förmån för begäran hos Kungl. Maj:t om utredning av frågor sammanhängande med utgivning av ett värdefast statligt obligationslån.

Motionerna i ämnet år 1969 väcktes från folkpartihåll och utmynnade i samma hemställan som de nu förevarande motionerna. Utskottet (utl. nr 5) framhöll i sitt yttrande att småspararna i möjligaste mån borde tryggas mot effekterna av försämringen i penningvärdet. Indexlån skulle emellertid inte vara den lämpligaste formen härför. En introduktion av sådana lån skulle kunna medföra vissa problem såväl från kreditmarknadssynpunkt som i ekonomisk-politiskt hänseende. Utskottet uttalade vidare att det borde ankomma på riksgäldsfullmäktige att avgöra vilka typer av lån som särskilt kunde tillgodose småspararnas behov. I detta sammanhang erinrades om att riksgäldskontoret de senaste åren utgivit särskilda sparobligationslån i små valörer på förmånliga villkor. Utskottet fann inte något initiativ från riksdagens sida påkallat utan avstyrkte motionerna. Utskottets borgerliga ledamöter reserverade sig för bifall till motionsyrkandet.

Utskottet

Det förslag om emission av ett värdesäkert statligt obligationslån i små valörer som framläggs i de nu behandlade motionerna ansluter nära till de överväganden som redovisades av värdesäkringskommittén. Avsikten med ett sådant lån skulle bl. a. vara att erbjuda småspararna en värdesäker placeringsform.

Enligt utskottets mening skulle en introduktion av värdesäkra lån kunna medföra vissa problem såväl från kreditmarknadssynpunkt som för den ekonomiska politiken. Erfarenheterna från Finland synes ge stöd för en sådan bedömning. Det förhållandet att man där avskaffade alla former av indexbindning inom ramen för de ekonomisk-politiska åtgärder som vidtogs efter devalveringen av den finska valutan år 1968 får tolkas så att man fann dylika bindningar svåra att förena med en effektiv stabiliseringspolitik.

Då det gäller önskemålet att tillgodose småspararnas placeringsbehov vill utskottet erinra om att riksgäldskontoret de senaste åren utgivit särskilda sparobligationslån i små valörer. Villkoren för de senast utgivna obligatio-

nerna är sådana att dessa, om de behålls till förfallodagen, ger innehavaren en genomsnittlig årlig förräntning av 8 procent.

Utskottet avstyrkte år 1969 motioner med samma hemställan som i de här behandlade. Såvitt utskottet kan finna har några nya argument för förslaget inte framförts nu.

Äberopande vad ovan anförts hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionerna I: 825 och II: 957.

Stockholm den 10 februari 1969

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Stefanson (fp)*, Palm (s)*, Åkerlund (m), Larfors (s), Thorsten Larsson (cp) och Brundin (m);

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Hagnell (s)*, Franzén i Motala (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Löfgren (fp) och Brännström (s)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Stefanson* (fp), *Åkerlund* (m), *Thorsten Larsson* (cp), *Brundin* (m), *Regnéll* (m) och *Löfgren* (fp), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Det förslag om — — — (= utskottet, första stycket) — — — en värdesäker placeringsform.

Utskottet anser i likhet med värdesäkringskommittén och motionärerna att försök bör göras med utgivning av värdesäkra statsobligationer. Med hänsyn bl. a. till allmänhetens inflationsförväntningar torde en inte obetydlig efterfrågan på sådana obligationer kunna förväntas. Införandet av en värdesäker placeringsform skulle dessutom kunna verka stimulerande på sparbenägenheten, vilket särskilt i nuvarande ekonomiska läge skulle vara i hög grad önskvärt.

Värdesäkra obligationer i små valörer skulle i första hand vara av betydelse för att tillgodose småspararnas placeringsbehov. De skulle därvid kunna utgöra ett värdefullt komplement till de särskilda obligationslån med

tämligen hög avkastning vid lång bindning av medlen som riksgäldskontoret utgivit de senaste åren.

En introduktion av värdesäkra obligationer aktualiserar vissa skattetekniska problem. Det synes naturligt att förekommande indextillägg inte betraktas som verklig inkomst och att de därför undantas från beskattning.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till motionerna I: 825 och II: 957 uppdrar åt fullmäktige i riksgäldskontoret att emittera ett värdesäkert lån i små valörer.»